

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА**

МАТЕРІАЛИ

ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

До 30-річчя Незалежності України

8 жовтня 2021 р.

Миколаїв ■ 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОДА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ
(МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ)

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної
конференції, приуроченої до 30-річчя
Незалежності України

8 жовтня 2021 року

МИКОЛАЇВ
2021

УДК 908(477.7)

Науковий редактор: Філатова О. С., д-р філол. наук, професор

**Редакційна колегія: Бобіна О. В., канд. іст. наук, доцент;
Гінкевич О. В., канд. пед. наук, доцент;
Клименко Н. Г., викладач;
Патлайчук О. В., канд. філос. наук, доцент;
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доцент.**

Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія та сучасність : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 30-річчя Незалежності України. 8 жовтня 2021 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2021. 364 с.

У матеріалах XI Всеукраїнської науково-практичної конференції подано аналіз історії та перспектив розвитку Півдня України, розглянуто соціокультурні можливості краю, розвиток галузі психології та медіа, освіти і науки. Конференція приурочена до 30-річчя Незалежності України.

Матеріали конференції стануть у пригоді науковцям, працівникам освітньої сфери та здобувачам освіти.

УДК 908(477.7)

ЗМІСТ

Історія і перспективи розвитку Миколаївщини та Північного Причорномор'я

Березовська Т. В. Історичні студії Миколи Миколайовича Аркаса.....	7
Бобіна О. В. НУК в системі в системі вищої освіти незалежної України і вікові традиції академічної культури.....	12
Булгакова Т. М., Жукова Г. В. Морально-естетичне виховання Миколаївщини у другій половині століття ХХ.....	17
Галунець Н. І. Місцевий економічний розвиток територіальних громад Південного регіону.....	21
Дем'яненко Ю. Н. Григорьев Валентин Иванович – священник и хирург.....	25
Золотухін А. І. Кіммерійський цар Таргітай – засновник давньогрецької культури й скіфської держави!.....	33
Іванова Г. А. З історії діяльності Новобузького освітнього товариства (1908-1920 роки).....	48
Коваль Г. П. Декілька моментів з історії Маріуполя в 1885 році.....	52
Коваль Г. П. Крим: історична мозаїка в січні-березні 1885 року.....	57
Коваль Г. П. Продаж жінок із Одеси в Константинополь в 1885 році.....	62
Крикалова І. В. Утворення Ландауського (Карл-Лібхнєтського) німецького національного району на Миколаївщині у 1925 році.....	66
Ляшенко В. В. Пріоритетні напрями розвитку малого та середнього підприємництва на рівні регіону.....	70
Макушина Г. І. Видатні особистості історії Миколаєва ХІХ – першої чверті ХХ ст. в скульптурній спадщині родини Макушиних.....	74
Матвієнко Л. В. Вплив поліетнічного фактору на реалізацію процесу децентралізації на Миколаївщині.....	78
Мельник М. О. З історії діяльності Миколаївського музичного училища (1935-1941 рр.).....	82
Панченко Г. О. Впровадження принципів електронного урядування як перспективний напрямок розвитку Миколаївського регіону.....	87
Пятницькова І. В. Історія першого споживчого кооперативу Миколаєва.....	91
Савченко В. А. Південь України як фронтір визвольних змагань 1917-1922 рр.	95
Сугацька Н. В. Табори військовополонених на Миколаївщині.....	99
Федоренко М. О. Науково-методичний семінар «Україна і Білорусь: історія і сучасність», сторінки історії.....	103
Харламов М. І. Пожежна команда міста Миколаїв у першій половині 1920-х років.....	109
Циватий В. Г. Інституціональна історія транспортної інфраструктури Миколаївщини і Північного Причорномор'я в системі транспортних зв'язків українських земель: Огюстен де Бетанкур (1758-1824) у публічному просторі комунікативно-культурної пам'яті сьогодення.....	112

Соціокультурний розвиток Миколаївщини та Північного Причорномор'я

Гаврилова О. В. ІТ-квест – інновація в екскурсійній діяльності.....	119
Гончаренко І. В. Перспективи інноваційного розвитку Миколаївської області.....	121
Гончарова О. О. Темпоральність в умовах сучасного інформаційного суспільства.....	125
Гусенко А. А. Судові установи як одна з форм цивільної влади Північного Причорномор'я.....	131
Кивлюк О. П. Інтернет-бідність в умовах smart-суспільства.....	135

Кобилюк О. В. Закриття культових закладів Бірзули в 1920-1930-х роках ХХ ст. на фоні антирелігійної політики СРСР.....	139
Кравчук О. Ю. Роль політичної еліти в процесі розвитку Причорноморського регіону.....	149
Кравчук О. Ю., Гостєва Д. В. Тенденції забезпечення регіональної безпеки Української держави	153
Кудлай І. В. Соціокультурний розвиток сьогодення: проблеми та перспективи	156
Кузнецова І. В. Роль бібліотеки в соціокультурній діяльності університету	158
Назрієва З. Т., Гончарова О. О., Темірбулатов А. Р. Порівняння норм Шаріату та трактування Шаріату в Афганістані в контексті прав жінок.....	163
Ніколайчук Т. О. Послуги вражень як інструмент економіко-екологічного розвитку Миколаївщини: основні теоретичні аспекти.....	170
Патлайчук О. В., Ступак О. П., Худяєв О. В., Матвєєва А. П. Античні філософські вчення на Півдні України (VI-III ст. до Р. Х.).....	174
Піхтар О. А., Ключєва С. В. Розвиток музичного мислення майбутніх диригентів хору в умовах дистанційної освіти (на прикладі Миколаївського філії КНУКіМ).....	180
Побережець Г. С. Переформування екологічної асоціації «Зелений світ» у Народних рух України на Миколаївщині	185
Сонечко О. С., Калініченко І. В. Розвиток локального туризму в Миколаївській області	189
Чиаурелі О. В. Внесок художника О. М. Корнєєва в історію образотворчого мистецтва Миколаївщини.....	193
Шаповалова І. В. Вплив музейних установ Півдня України на соціокультурний розвиток регіону	200
Шпачинський І. Л. Філософія творчості (евристика) як нагальна необхідність сучасності.....	205

Розвиток психологічної думки на Півдні України

Буй Д. В. Сучасні ігрові технології як ефективний психологічний інструмент розвитку soft skills у студентській молоді	209
Діанова О. О., Ляшко А. В. Гендерні стереотипи в розумінні сучасної молоді	213
Долгополов С. Ю., Калениченко Р. А. Впровадження системи штучного інтелекту для моніторингу та підтримки психологічного здоров'я особистості під час навчального процесу в учбових закладах півдня України.....	217
Коренєва Ю. П. Футурреальний підхід в психології як спосіб саморозвитку особистості та опори на майбутнє	221
Коренюк Т. О., Калениченко Р. А. Ланге Микола Миколайович як один з основоположників психологічної думки на півдні України.....	224
Lykhoshvai K. The ability of students of the higher educational institutions to cope with stress during COVID-19	227
Ляшко А. В. Архетипічний квадрат Т. Четвінда: аналітичне переосмислення миколаївських фахівців у галузі НЛП.....	231
Мухіна Л. М. Сучасні психологічні школи півдня України	234
Отрошко П. О., Калениченко Р. А. Розвиток психологічної думки на півдні України	237
Прасол Д. В. Корекційно-розвитковий потенціал музейної педагогіки у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами	240
Прасол Д. В. Модифікація навчальних програм у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.....	243
Рурик Г. Л. Використання арт-терапевтичних технік у роботі психолога закладу освіти.....	246

Рябчун О. В., Калениченко Р. А. Зміст і ознаки психологічних наукових шкіл Півдня України ХХ ст.	251
Саковська В. В., Олексюк О. М. Особливості прояву психологічних маркерів хікікоморі в осіб юнацького віку в умовах дистанційної освіти	253
Чугуєва І. Є., Трофимчук Н. С., Шепотило А. О. Психологічні особливості джоб-хоперів.....	260
Чугуєва І. Є., Мадик М. О., Фучило Д. С. Психологічні особливості прекарної молоді.....	265
Трибулькевич К. Г. Психологічні засади формування антикорупційної поведінки у співробітників.....	269
Шевченко В. В., Кузьміна М. О., Ніколіна О. Т. Психологічні аспекти життєвої філософії «slow life» в умовах нової реальності	273

Медіа, освіта і наука Миколаївщини та Північного Причорномор'я

Артеменко М. І. РЛП «Приінгульський» як засіб формування краєзнавчої компетентності при вивченні шкільних ресурсів географії	279
Байлема Т. М. Сучасні тенденції розвитку освіти та цифрової реальності.....	282
Болгов В. Є., Ахновська І. О. Розвиток освіти півдня України II половина ХІХ - I половини ХХ століття.....	285
Гінкевич О. В. Розвиток аналітико-синтетичних умінь студентів під час навчання в університеті.....	289
Гладышев В. В., Кузнецова А. Н. Очередной этап изучения творческого наследия Дмитрия Кремина	293
Гузенко С. В. Блогосфера як новий феномен у соціальній комунікації.....	298
Єропкина Ю. О. Рекламний копірайтинг	302
Іванісік Д. В., Гогерчак А. В. Миколаївщина – полігон для комплексних практик з фізичної географії.....	306
Клименко Н. Г. Інфотаймент як нова методика подачі інформації в українських теленовинах	311
Костирко Т. М. Використання онлайн-інструментів в процесі формування інфомедійної грамотності	315
Купцова В. В. Системний підхід до реалізації краєзнавчої соціокультурної лінії на уроках української мови й літератури шляхом створення навчально-дидактичного комплекту	319
Мхитарян О. Д. Педагогічні ідеї А. М. Топорова в контексті реформування сучасної літературної освіти.....	321
Негода О. А. Створення ілюзії дійсності в освітньому процесі за допомогою комп'ютерних програм для відновлення та підтримки психічного стану суб'єктів навчання.....	325
Петрович Л. І. Країнознавчий та краєзнавчий аспекти навчання української мови як іноземної	328
Прогонюк Л. Ю. Становлення й розвиток вчення про трудовий договір	331
Сапак Н. В. Розвиток та становлення дизайн-освіти на Миколаївщині	335
Сахарова О. М. Аплікація як засіб естетичного виховання дітей дошкільного віку	340
Філатова О. С. Імідж країни та національний бренд: специфіка формування.....	344
Цепкало Т. О. Гендерна проблематика та перспективи її викладання студентам-журналістам	348
Бондар Л. О. Основні принципи формування інформаційних потоків та простору підприємства кораблебудівної галузі: досвід ДП «ДПЦК»	351
Sharata N. G. Humanitarian aspect of the sustainable development in the context of university education.....	355

The contribution of the artist O. M. Korneev in the history of fine arts of Mykolayiv region

The biography and creative way of the Russian artist O. M. Korneev are analyzed. Interesting facts from the time of the expedition's travel to Russia and abroad have been established. Paintings and drawings by the artist O. M. Korneev, dedicated to Mykolayiv, were discovered and described.

Key words: *artist, expedition, drawing, fine arts, Mykolaiv, O. M. Korneev, picture.*

УДК 94 (447)

Шаповалова І. В.

кандидат філософських наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
Україна, Миколаїв

ira.shapovalova@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6781-7697>

Вплив музейних установ Півдня України на соціокультурний розвиток регіону

Проаналізовано основні етапи становлення музейних установ Півдня України в контексті розвитку музейної справи України та Європи, їх вплив на соціокультурний розвиток, окреслені основні здобутки та актуальні проблеми.

Ключові слова: *музей, соціокультурний розвиток, історія, культура, наукові товариства.*

В європейських країнах сфера культури вважається не тільки соціокультурною складовою в житті суспільства, а й являє собою важливий чинник соціально-економічного розвитку, розглядається як один із чинників формування конкурентоспроможності країни в сучасному глобалізованому світі. На культуру дивляться як на складову в розв'язанні економічних, політичних і соціальних проблем [7].

Музеям завжди відводилося особливе місце в соціокультурному розвитку суспільного життя, в дослідженні предметного та природного оточення людини, здійсненні освітньої і виховної роботи серед населення.

Суспільний інтерес до вивчення старожитностей та нерухомих пам'яток історії і культури в багатьох країнах Європи виник ще в добу Відродження. Розуміючи необхідність збереження культурно-історичної спадщини для нащадків в XVI ст. в Англії було засноване перше наукове Товариство із вивчення старожитностей і тоді ж британські науковці винесли на громадське обговорення ідею доцільності створення і комплектування суспільних музеїв. Цей громадський рух дав поштовх до розвитку музейної практики та теорії наукового музеєзнавства.

В процесі становлення і розвитку музейної справи, як вважає більшість сучасних дослідників цієї проблематики, можна виділити наступні етапи:

- ¬ протомузейний (V тис. до н. е. – XVI ст. н. е.);
- ¬ ранньомузейний (розвитку колекціонування, нагромадження колекцій та створення перших синкретичних музеїв, XVII – перша половина XIX ст.);
- ¬ класичний (друга половина XIX ст. – 1970-ті роки);
- ¬ сучасний (кінець 1970-х – до наших днів) [6].

У XIX ст. на теренах Півдня України також виникають перші музейні установи, основу колекцій яких складали переважно археологічні знахідки, так в Миколаєві це відбувається в 1806, в Феодосії в 1811, в Одесі - 1825, в Керчі - 1826. Історичні та природничі музеї також виникають в інших містах: Херсонський музей старожитностей (1890 р.), Херсонський археологічний музей (1893 р.), у Севастополі 1869 р. відкрито музей Чорноморського флоту. Заснування більшості цих музеїв було пов'язане з відкриттям унікальних античних пам'яток у Північному Причорномор'ї. Цілеспрямоване і системне поповнення музейних експозицій на Півдні починається пізніше, ніж в інших регіонах – наприкінці XIX – початку XX ст.

Як зазначає українська дослідниця Т. Величко, у 40–60 х роках XIX ст. спостерігається пожвавлення інтересу наукової громадськості до вивчення традиційно-побутової культури місцевого населення. Всеросійська етнографічна виставка 1867 року, на якій експонувалися у т. ч. предмети етнокультури населення

Півдня України, спричинила зародження інтересу наукової і культурної громадськості до колекціонування та вивчення народних пам'яток місцевого краю [5, с.7].

У цей період основна роль у створенні й діяльності музеїв належала науковим товариствам, які були громадськими науковими організаціями. Музейного законодавства та органів державного регулювання музейної справи ще не існувало, тому виникнення й функціонування музеїв залежало від діяльності окремих осіб і наукових товариств. Важливу роль у становленні етнографічної думки відігравали губернські статистичні комітети, Товариство сільського господарства Південної Росії (Одеса, 1828), Одеське товариство історії та старожитностей (Одеса, 1839), Таврійська вчена архівна комісія (Сімферополь, 1887), Кримський гірський клуб (Одеса, 1890, з 1902 – Кримсько-Кавказький гірський клуб) [5, с.6].

Активну діяльність із розвитку музейної справи розгорнуло Одеське товариство історії та старожитностей, яке виникло в 1839 р. в Одесі. ОТІС, заявивши про себе, як авторитетну науково-історичну установу, зуміло залучити до співпраці заможних людей, які виявилися справжніми меценатами та щиро піклувались про збереження історичних старожитностей рідного краю для нащадків. Так, Г.Г. Маразлі пожертвував 30 тис. рублів на спорудження нової будівлі музею [1,160].

Значний внесок у поповнення музейної експозиції зробив А.А. Берт'є-Делагард, він пожертвував багато старовинних монет, колекцію феодосійських старожитностей, які були знайдено під час земляних робіт у порту м.Феодосії. Краузе з Берліну подарував музею цінну колекцію суматрських (о.Суматра) старожитностей (більш 150 речей), які поруч із зібранням Єгипетських старожитностей заклали основу майбутнього етнографічного відділу музею ОТІС. Також Берт'є-Делагард передав до музейних фондів власну колекцію керченських старожитностей на загальну суму 1900 рублів. Вже на початку ХХ ст. по кількості і цінності своїх колекцій старожитностей, особливо елліно-скіфської доби, музей ОТІС належав до найбагатших не тільки у Росії, але і в Європі [3,с.140].

З метою збереження унікальних історичних старожитностей стародавнього Херсонесу, ОТІС запропонувало створити «Християнський музей», доступний для відвідувань всім шанувальникам історії Криму [2, с. 438].

Одеське товариство розгорнуло широку кампанію по збереженню пам'яток історії та архітектури, його члени беруть під свою опіку та захист храм у Піцунді (Абхазія), побудований в V ст.; кургани: «Золотий» і «Царський» у Керчі; хрести з написами на території колишньої Запорізької Січі; стародавні гробниці на південному березі Криму, між Ялтою і Оріандою; Генуезьку мечеть у Єскі-Криму. В цей час керівництво ОТІС надає кошти на ремонт фортеці в Судаку [4, с. 794]. Археологічна комісія доручає товариству завідування молдавською фортецею в Аккермані. Тобто ОТІС стало активним осередком культурного, духовного, наукового життя Півдня України.

Розвиток музейної справи набуває значних масштабів у другій половині ХХ та на початку ХХІ століть, з'являються музеї різних профілів і напрямів, теорія й методика музеєзнавства стають предметом спеціального дослідження, з'являються спроби узагальнити накопичений досвід музейного будівництва в Україні [8, с. 50].

В Україні діє 445 державних і комунальних музеїв, до яких входять 94 філії та 689 відділів. До сфери управління Міністерства культури і туризму України належать 8 національних музеїв та 14 заповідників. У музейному секторі працює понад 24 тис. осіб, щорічно українські музеї відвідує близько 18 млн осіб [7].

Таким чином, музеї виконують багатоаспектну роль як науково-історичні заклади, в яких українську культурно-історичну спадщину зосереджено не тільки для зберігання й експонування, але й для проведення науково-дослідної та освітньої роботи, з подальшим періодичним виданням праць з історії України. Музеям України притаманний багатомасштабний зв'язок соціальних функцій. Вони задовольняють суспільну потребу у збереженні та використанні предметів оточуючого нас світу як елементів культурно-історичної пам'яті, документальних засобів соціальної інформації [8, с. 53], культурно-естетичних цінностей.

Але також існує ряд факторів, які обмежують можливості українських музеїв в повній мірі реалізовувати свій соціокультурний, науково-просвітницький потенціал, а саме:

- музейні фонди (95 % музейних предметів) залишаються недоступними для широкого загалу не лише через брак експозиційних площ, а й через політику заборони ознайомлення громадян із фондами;

- лише приблизно 10 % українських музейних закладів мають власні сайти;

- більшість районних і обласних музеїв не підключені до мережі Інтернет, не мають власних сайтів;

- не вирішена проблема комп'ютеризації й автоматизація обліку музейних експонатів, оцифровування найбільш цінних пам'яток культури і мистецтва [7]. Тільки найбільші музеї України можуть дозволити собі мультимедійні видання з метою популяризації власного закладу, експозицій та виставок.

Джерела та література

1. Державний архів Одеської області . Ф. 93. Оп. 1. Спр. 1, 15, 17, 22, 158, 159. 160, 161, 162.

2. Доклад д. ч. Є. Р. фон Штерна «О деятельности Общества в истекшем десятилетии» на публичном заседании ООИД 14 ноября 1899 г. // ЗООИД. Т. 22. Одесса.

3. Издания ООИД // ЗООИД. Т. 8. Одесса, 1873.

4. Летопись ООИД. // ЗООИД. Т. 2. Одесса, 1850.

5. Величко Т. В. Етнографічне музейництво півдня України: історична та регіональна своєрідність, сучасні тенденції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук: спеціальність 07.00.05 « етнологія» / Величко Т. В. Київ, 2009. 22 с.

6. Величко Т. В. Особливості становлення й розвитку етнографічного музейництва на півдні України в XIX – на початку XX ст. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/20232/10-Velychko.pdf> [Дата звернення 15.09.2021].

7. Роль музеїв у культурному та соціально-економічному розвитку країни: зарубіжний досвід Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/rol-muzeiv-u-kulturnomu-ta-socialno-ekonomichnomu-rozvitku> [Дата звернення 15.09.2021].

8. Салата О. О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник / О. О. Салата. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.

Shapovalova I. V.

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine.

mail: ira.shapovalova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6781-7697>

The influence of museum institutions of the South of Ukraine on the socio-cultural development of the region

The main stages of formation of museum institutions of the South of Ukraine in the context of development of museum business of Ukraine and Europe, their influence on sociocultural development are analyzed, the basic achievements and actual problems are outlined.

Key words: *museum, sociocultural development, history, culture, scientific societies.*

УДК 130.123.1

Шпачинський І. Л.

кандидат філософських наук, доцент

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

Україна, Миколаїв

migeya@ukr.net

Філософія творчості(евристика) як нагальна необхідність сучасності

Наведено матеріали по впровадженню такої варіативної дисципліни, як «Евристика», для здобувачів першого і другого рівнів вищої освіти. Обґрунтовано необхідність і доцільність її викладання студентам усіх спеціальностей.

Ключові слова: *творчість, інновації, методологія.*

На Всесвітньому економічному форумі 2020 року у Давосі, присвяченому, зокрема, і питанням освіти, були зазначені 10 ключових компетенцій, які будуть

Наукове видання

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції,
приуроченої до 30-річчя Незалежності України

8 жовтня 2021 року

Відповідальність за достовірність фактів, цитат та інших відомостей несуть
автори публікацій

Науковий редактор: д-р філол. наук, професор О. С. Філатова